

महाराष्ट्र शासन

रेशीम संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य

प्रशासकिय इमारत क्र.2, बी-विंग, 6 वा माळा,

विभागीय आयुक्त कार्यालय परिसर, सिव्हील लाईन, नागपूर- 440 001.

दुरध्वनी क्र. 0712 -2569921 ,26

Website : www.mahasilk.maharashtra.gov.in

-: रेशीम विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या शासकीय योजनांची माहिती :-

उपविभाग प्रभाग	योजना क्रमांक	योजना	योजनेचे निश्चित स्वरूप	नेमका काय फायदा होईल	योजनेचा लाभ मिळण्याची कार्यपध्दती व कागदपत्रे	कोणाशी संपर्क करावा.
1	2	3	4	5	6	7
संपुर्ण राज्य	1	महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना	<p>1. मनरेगा अंतर्गत रेशीम उद्योग विकासांतर्गत एक एकर तुती लागवडी करिता जमिन तयार करणे, नर्सरी रोपे करुन तुती लागवड, किटक संगोपन, किटक संगोपन साहित्य, कोष उत्पादन व किटक संगोपन गृह या सर्वकष बाबींना मान्यता देऊन योजना संपुर्ण राज्यात लागू करण्यात आली आहे. या योजनेतर्गत शेतकऱ्यांना एकर तुती लागवडीसाठी ₹2.24 लक्ष इतके अनुदान तीन वर्षात विभागून दिले जाते व किटक संगोपन गृह (1000 चौ. फुट) बांधकामासाठी ₹0.99 लक्ष असे एकूण ₹3.23 लक्ष इतके रक्कम अनुदान देण्यात येत आहे.</p> <p>2. टसर खाद्यवृक्ष लागवड - ऐन व अर्जुन वृक्ष लागवड व साहित्याकरिता ₹2.27 लक्ष इतके अनुदान चार वर्षात विभागून दिले जाते.</p>	रेशीम शेती उद्योग हा कृषीवर आधारीत, रोजगाराची प्रचंड क्षमता असलेला व ग्रामीण भागातील लोकांचा आर्थिक स्तर उंचावण्यासाठी मदत करणारा उद्योग आहे. महाराष्ट्राची भौगोलीक परिस्थिती व हवामान रेशीम शेती उद्योगास पुरक असुन या उद्योगाद्वारे हमखास आर्थिक उत्पन्न मिळू शकते. शेतकऱ्यांना स्वतःचे शेतात काम करुन रोजगार मिळतोच तसेच या अनुदानाबरोबर कोष उत्पादनातुन आर्थिक उत्पन्न असे दुहेरी उत्पन्न मिळते. राज्यातील शेतकरी/लाभार्थींना स्थानिक	संबंधीत जिल्हा रेशीम कार्यालय प्रमुखाशी संपर्क साधुन ₹500/- नोंदणी फी भरुन नोंदणी करावी. तुती व टसर लागवडीसाठी अर्ज करावा, अर्जासोबत जमीनीचा 7/12, 8-अ, आधारकार्ड, मनरेगा जाँबकार्ड, राष्ट्रीयकृत बँक खाते पासबुकच्या पहिल्या पानाची छायाप्रत, फोटो, जात वर्गवारी इ. कागदपत्रे जोडण्यात यावीत. झालेल्या कामानुसार व पात्रतेनुसार अनुदान थेट लाभार्थींना (DBT) देण्यात येते.	शेतकरी बांधवानी योजनेचा लाभाकरीता त्यांचे जिल्हयातील जिल्हा रेशीम कार्यालयाशी संपर्क साधावा. संपर्क यादी सोबत जोडलेली आहे.

				रोजगार निर्माती व या उद्योगाद्वारे आर्थिक उन्नती साध्य होईल.		
2	केंद्र पुरस्कृत - केंद्रीय रेशीम मंडळ, बेंगलोर यांचेकडील सिल्क समग्र योजना (ISDSI)	<p>राज्यातील मनरेगा निकषा मध्ये बसत नसलेल्या शेतकऱ्यांनी तुती रेशीम विकासात सहभाग व्हावे व कोषोत्तर प्रक्रीयासाठी 'सिल्क समग्र' योजना लागू करण्यात आलेली आहे.</p> <p>राज्यात यामध्ये प्रामुख्याने खालीलप्रमाणे तुती लागवड पुर्व तसेच कोषोत्तर प्रक्रीया अनुदान अर्थसहाय योजना राबविण्यात येते.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. तुती लागवड - ₹0.38 लक्ष प्रति एकर 2. किटक संगोपन साहित्य - ₹0.45 लक्ष 3. किटक संगोपनगृह बांधकाम (1000 स्वे.फु) - ₹1.26 लक्ष 4. मल्टीएंड रिलींग युनिट - ₹12.56 लक्ष 5. अॅटोमॅटीक रिलींग युनिट (200 एन्डस) - ₹57.62 लक्ष 6. अॅटोमॅटीक रिलींग युनिट (400 एन्डस) - ₹92.04 लक्ष 7. व्स्टींग मशिन - ₹7.53 लक्ष 	<ol style="list-style-type: none"> 1. शेतकऱ्यांना तुती लागवड, संगोपन साहित्य तसेच संगोपन गृह बांधकामा साठी सहाय्य देणे व त्याद्वारे शेतकऱ्यांना आर्थिक उत्पादनाचे स्रोत निर्माण करणे. 2. राज्यातील कोष राज्यातच प्रक्रीया करणेसाठी पुढील साखळी उभारणी करून स्थानिक रोजगार निर्माती करणे. 	<p>नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांनी तुती लागवड, किटक संगोपन साहित्य खरेदी व किटक संगोपनगृह बांधकाम केलेनंतर विहित नमुण्यातील अर्जाद्वारे अनुदानाची मागणी करावी. तसेच रिलींग मशिन उभारणी साठी विहित नमुण्यातील अर्ज करावा. झालेल्या कामानुसार व पात्रतेनुसार अनुदान थेट लाभार्थी ना (DBT) द्वारे देण्यात येते.</p>	<p>शेतकरी बांधवानी योजनेचा लाभाकरीता त्यांचे जिल्हयातील जिल्हा रेशीम कार्यालयाशी संपर्क साधावा. (संपर्क यादी सोबत जोडलेली आहे)</p>	

3	जिल्हा वार्षिक योजना	जिल्हास्तरीय योजनेअंतर्गत खालीलप्रमाणे रेशीम विस्तार व विकासात्मक बाबींचा समावेश आहे. 1. बेणे पुरवठा ₹ 1500 प्रति टन व वाहतूक खर्च (तुती) 2. अंडीपुंज पुरवठा - 75 % अनुदान (तुती/टसर) 3. शेतकरी प्रशिक्षण - ₹ 1000/- प्रति लाभार्थी (तुती/टसर) 4. शेतकरी अभ्यास दौरा - ₹ 100/- व प्रवास खर्च (तुती/टसर) 5. रेशीम उद्योग प्रचार व प्रसिद्धी - ₹ 50,000/- (वार्षिक प्रति जिल्हा) 6. तुती रोपे खरेदी - ₹ 0.50/- प्रति नग 7. शासकीय फार्म व रिलींग केंद्र देखभाल व दुरुस्ती खर्च (तुती/टसर) 8. शासकीय अंडीपुंज निर्माती केंद्र अंतर्गत खर्च (तुती/टसर) 9. कोष उत्पादनांवर प्रोत्साहनात्मक अनुदान - सी.बी. वाणासाठी ₹ 30/- प्रति किलो व बायव्होल्टाईन वाणासाठी ₹ 50/- प्रति किलो प्रमाणे अनुदान. 10. रेशीम धागा उत्पादनांवर प्रोत्साहनात्मक अनुदान - ॲटोमॅटीक रिलींग मशिनवर सूत उत्पादनासाठी ₹ 150/- व मल्टीएंड रिलींग मशिनवर सूत उत्पादनासाठी ₹ 100/- प्रति किलो प्रमाणे तसेच टसर रिल्ड यार्न उत्पादनासाठी ₹ 100/- प्रति किलो प्रमाणे अनुदान देण्यात येत आहे.	लाभार्थी शेतकऱ्यांना अनुदानित तुती बेणे पुरवठा व अंडीपुंज पुरवठा करून आर्थिक सहाय्य करणे. लाभार्थी शेतकऱ्यांचा प्रशिक्षण व अभ्यास दौरा आयोजित करून उद्योगाचे तांत्रिक ज्ञान देणे. राज्यातील कोष उत्पादक शेतकऱ्यांना तसेच रेशीम धागा उत्पादक रिलर्स यांना प्रोत्साहनात्मक अनुदान देऊन आर्थिक सहाय्य देणे व त्याद्वारे स्थानिक रोजगार निर्माती करणे. तुती व टसर लाभार्थीसाठी चांगल्या प्रतिचे अंडीपुंज निर्माती करून पुरवठा करणे.	नोंदणी केलेल्या शेतकरी/लाभार्थी/रिलर्स यांनी विहित नमुण्यात अर्ज केलेनंतर पात्रतेनुसार अनुदान थेट लाभार्थी ना (DBT) द्वारे देण्यात येते.	शेतकरी बांधवानी योजनेचा लाभकरीता त्यांचे जिल्ह्यातील जिल्हा रेशीम कार्यालयाशी संपर्क साधावा. (संपर्क यादी सोबत जोडलेली आहे)
---	-----------------------------	---	---	--	---

4	राष्ट्रीय कृषि विकास योजना (R.K.V.Y.)	राज्यात तु ती रेशीम कोष व धागा खरेदी - विक्रीसाठी सोलापूर व जालना येथे शासकीय बाजारपेठेची उभारणी करणे.	राज्यातील रेशीम शेतकऱ्यांना कोष विक्रीसाठी तसेच रिलर्सना तसेच रेशीम उद्योजक व व्यापाऱ्यांना कोष खरेदी तसेच रेशीम धागा खरेदी विक्रीसाठी सुविधा उपलब्ध होणार असून सर्वाना त्याचा फायदा होणार आहे.	विभागामार्फत सदरची योजना राबविली जाते.	-
5	प्रचार प्रसिध्दी योजना (राज्य योजना)	रेशीम उद्योगाचे फायदे व शासकीय योजनांची प्रचार व प्रसिध्दी करणे. माहिती शेतकऱ्यांना तसेच रिलर्स उद्योजकांना देणेसाठी योजना.	रेशीम उद्योगाचे फायदे व शासकीय योजनांची माहिती शेतकऱ्यांना तसेच रेशीम रिलर्स व उद्योजकांना देणे.	विभागामार्फत सदरची योजना राबविली जाते.	-
6	रेशीम विकास कार्यक्रम - पायाभुत सुविधा निर्माती व अस्तित्वातील सुविधांचे बळकटीकरण योजना (राज्य योजना)	राज्यात रेशीम उद्योगामध्ये नवीन पायाभुत सुविधा निर्माण करणे व अस्तित्वातील सुविधांचे बळकटीकरण करणे.	रेशीम उद्योगामध्ये पायाभुत सुविधा निर्माण करणे तसेच अस्तित्वातील सुविधांचे बळकटीकरण करून त्याद्वारे राज्यात रेशीम विस्तार व विकास करणे.	विभागामार्फत सदरची योजना राबविली जाते.	-
7.	नानाजी देशमुख कृषी संजिवनी प्रकल्प (पोकरा) योजना	नानाजी देशमुख कृषि संजिवनी प्रकल्प (पोकरा) अंतर्गत - जिल्हयातील निवडक गांवामध्ये सर्वसाधारण आणि अनु.जाती, अनु.जमाती लाभार्थींना एक एकरासाठी खालील प्रमाणे अनुदान योजना आहे. 1. तुती रोपे तयार करण्यासाठी सहाय्य - ₹112500/- (सर्वसाधारण)/₹112500/- (अ.जाती/अ.जमाती) 2. तुती लागवड विकास कार्यक्रम - ₹37500/- (सर्वसाधारण)/₹45000/- (अ.जाती/अ.जमाती) 3. किटक संगोपन साहित्य पुरवठा सहाय्य - ₹56250/- (सर्वसाधारण) / ₹67500/-	गावसमूहांमध्ये तुती लागवड करून रेशीम उत्पादनात वाढ करणेसाठी व या माध्यमातून ग्रामीण भागात रोजगार उपलब्ध करून देणे.	संबंधीत कृषि विभागाच्या कार्यालयात तुती लागवड करणेसाठी अर्ज करून पुर्वमान्यता घेणेत यावी. या योजनेमध्ये समुह पध्दतीने गावात लागवडी करिता प्राधान्य आहे.	संबंधीत कृषि विभागाच्या कार्यालयातील कृषि सहायकाशी संपर्क साधावा. तसेच जिल्हा रेशीम कार्यालयाशी संपर्क साधावा. (संपर्क यादी सोबत जोडलेली आहे)

			<p>(अ.जाती/अ.जमाती)</p> <p>4. किटक संगोपन गृह बांधकाम सहाय्य</p> <p>अ) (1000 चौ.फुट) - ₹126479/- (सर्वसाधारण)/₹151775/- (अ.जाती/अ.जमाती)</p> <p>किंवा</p> <p>ब) (600 चौ.फुट) - ₹71397/- (सर्वसाधारण)/₹85677/- (अ.जाती/अ.जमाती)</p>			
--	--	--	--	--	--	--